

Zásady výchovy dětí ohrožených školní neúspěšností

(nejen pro rodiče, vhodné i pro učitele či asistenty pedagoga)

- 1) předem stanovte **pravidla** a výchovné prostředky (odměny, tresty) a buďte opravdu **důslední**.
- 2) pokud možno reagujte vždy **klidně, bez hněvu**, mluvte pomalu, hněv je sice přirozená reakce, neznamená, že dítě nemilujete, ale snažte se ovládnout tím, že si předem promyslíte své postupy.
- 3) všimněte si každého **pozitivního chování dítěte**, jakkoliv nepatrného a to **pochvalte !!!**
- 4) vyvarujte se **častým negativním příkazům**: „Přestaň .. To nesmíš ..Nedělej to ..!“ naprosto zbytečná jsou dlouhá kázání, děti je nevnímají.
- 5) vždy **oddělujte chování, činy, které se vám nelíbí, od osobnosti dítěte**, které máte rádi. Např.: „Mám tě rád, ale nelíbí se mi, když chodíš v botách po koberci ...“.
- 6) vypracujte pro dítě **jasný denní režim**, stanovte základní časy (kdy vstávat, jíst, hrát si, dívat se na televizi, hrát si na počítači, být venku a jít spát - před usnutím si s dítěte krátce povídejte **nejlépe o pocitech** z uplynulého dne). Režim dodržujte, pokud je to jen trochu možné, i když ho dítě stále narušuje. Stále mějte na paměti, že doba pro učení se řídí zásadou: **„krátce, ale častěji“**.
- 7) proces zapamatování u dětí je pomalejší, proto nutno požadavky, úkoly trpělivě **opakovat**, objasňovat a pak **kontrolovat** jejich splnění (tašku do školy vždy kontrolovat raději dvakrát).
- 8) pokud je to možné, **zabraňte vnějším vlivům, které dítě rozptylují** (jásavé barvy, plakáty na zdi). Doma je vhodná klidná místnost bez televize, rádia, psací stůl postavený proti prázdné zdi).
- 9) často si **povídejte s dětmi o jejich myšlenkách, přáních, snech**, které nesouvisí se školou a učením (pokud si nechtějí povídat, mohou vám něco napsat nebo nakreslit).
- 10) přenášejte na ně **více zodpovědnosti**, ať mají co nejčastěji **„zážitek volby“** - je důležité pro jejich vývoj (úkoly volit přiměřené věku a schopnostem, aby se neutvořila tzv. „naučená bezmocnost“).
- 11) nehodnoťte vždy jen výsledek, výkon, při neúspěchu vždy **oceňujte alespoň snahu**, při nezdaru vyjádřit víru, že příště bude lepší. Ved'te dítě k vykonávání činností, kde **dosahuje úspěchu**.
- 12) naučte se **rozeznat varovné signály** před tím, než např. vybuchne v „agresivní afekt hněvu“, pokuste se odvést včas jeho pozornost na něco jiného a tím zabránit agresivnímu projevu.
- 13) nikdy prospěchově neúspěšného žáka **nesrovnávejte s ostatními dětmi** (nejčastější chyba všech vychovatelů: „podívej se na toho šikovného souseda ...“).
- 14) uvědomte si, že školní **neúspěšnost má mnoho různých příčin**, za které dítě nemůže (poruchy učení, zvláštní stav centrální nervové soustavy aj.). Často tyto děti vykazují nevhodné chování (uspokojují potřebu **upoutat pozornost**), které lze jen těžko ovládat vůlí. Když budete vést dítě k tomu, aby to přesto dokázalo, učilo se, i když nechce (zvýší se jeho odolnost). Může se stát, že bude **v životě jednou úspěšnější než prospěchově lepší spolužáci** s dobrou mechanickou pamětí.
- 15) zhoršený prospěch, by neměl vést k pocitům méněcennosti: **vedle školních známek je pro život důležitější vědomí vlastní hodnoty** (úcta a sebedůvěra k sobě samému).
Prof. Matějček: **„Pro život dítěte nejsou ani tak moc důležité známky, které dostal ve škole, ale vlastnosti, které získal v rodině či škole, až se jednou pořádně zamiluje“** (založí rodinu)

Závěrečné doporučení: prý až 90 % času ve svém výchovném působení rodiče něco na dítěti požadují, příkazují, co mají udělat nebo naopak nedělat. Pak se často zlobí, když to nedodrží, ale v této roli (neustálé kritiky) nelze budovat kladný citový vztah. **Tajemství úspěšného rodičovství zní: „Vycítit, co dítě potřebuje a vyhovět mu“** (když je to jen trochu možné). Dítě potřebuje také **okamžiky, kdy po něm nic nežádáte**, kdy jste prostě jen spolu, něco společně děláte, hraje si, radujete se. Myslete na toto doporučení každý den !!!

Dvacatero vzkazů rodičům od jejich dětí

(vhodné také pro asistenty pedagoga)

- 1. Nerozmazlujte mě.**

Vím dobře, že bych neměl dostat všechno, oč si řeknu - já vás jen zkouším.
- 2. Nebojte se být přísní a pevní.**

Mám to raději - cítím se bezpečněji.
- 3. Nedovolte, abych si vytvořil špatné návyky.**

Musím spoléhat na vás, že je včas odhalíte.
- 4. Nedělejte ze mě menšího, než jsem.**

Nutí mě to, abych se choval nesmyslně jako „velký“.
- 5. Nehubujte, nenadávejte a nedomlouvejte mi na veřejnosti.**

Daleko víc na mě zapůsobí, když se mnou promluvíte v klidu a soukromí.
- 6. Nevnučujte mi, že mé chyby jsou těžké hříchy.**

Nebourává to můj smysl pro hodnoty, chybovatí je lidské.
- 7. Nenechte se příliš vyvést z míry, když řeknu, že vás nemám rád/a.**

Nejste to vy, koho nenávidím, ale vaše moc, která mě ohrožuje.
- 8. Nechraňte mě před následky mého jednání.**

Potřebuji se někdy naučit snášet obtíže a bolest.
- 9. Nevěnujte přehnanou pozornost mým drobným poraněním a bolístkám.**

Dokážu se s nimi vyrovnat.
- 10. Nesekýrujte mě.**

Musel bych se bránit tím, že budu „hluchý“ a budu dělat mrtvého brouka.
- 11. Nedávejte ukvapené sliby.**

Pamatujte si, že se cítím mizerně, když se sliby nedodrží.
- 12. Nezapomínejte, že se nedokážu vždycky vyjádřit tak, jak bych chtěl.**

Nejsem proto někdy zcela přesný a nebývá mi rozumět.
- 13. Nepokoušejte nadměrně mou poctivost.**

Dostanu strach a pak lžu.
- 14. Nebud'te nedůslední.**

To mě úplně mate.
- 15. Neříkejte mi, že mě nemáte rádi.**

I když někdy dělám příšerné věci.
- 16. Neříkejte, že mé obavy a strach jsou hlouposti.**

Pro mě jsou hrozivě skutečné a hodně pro mě znamená, když se mi snažíte porozumět.
- 17. Nesnažte se mi namluvit, že jste dokonalí a bezchybní.**

Hrozně mě šokuje, když zjistím, že to tak není.
- 18. Nikdy si nemyslete, že je pod vaší důstojnost se mi omluvit.**

Po upřímné omluvě se můj vztah k vám stává vřelejší.
- 19. Nezapomínejte, jak rychle dospívám.**

Je to určitě těžké, držet se mnou krok, ale prosím - snažte se.
- 20. Nezapomeňte, že nemohu dobře vyrůst bez spousty lásky a laskavého porozumění.**

Ale to vám nemusím říkat, že?

Pro potřeby projektu CKI v listopadu r. 2017 aktualizoval dr. V. Holeček, psycholog projektu

*Inspirováno ze situační analýzy Děti v České republice
Český výbor pro UNICEF (Dětský fond OSN)*